

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจกรรมการทำงานและดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุขและเป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้ ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่างๆ เพื่อพัฒนาความรู้ พัฒนาระบวนการคิด วิเคราะห์ วิจัย และสร้างสรรค์ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังเป็นสื่อแสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม ประเพณีและสุนทรียภาพ เป็นสมบัติล้ำค่าควรแก่การเรียนรู้ การอนุรักษ์ และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 1) ดังกระแสพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวตอนหนึ่งว่า “ภาษานั้นเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งของชาติเรา เราโชคดีที่มีภาษาของเราแต่โบราณกาลจึงสมควรอย่างยิ่งที่เราจะรักษาไว้” (พระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทฯ, 2513, หน้า 190-191)

ภาษาไทยนอกจากเป็นเครื่องมือการสื่อสารของคนไทยแล้วยังเป็นเครื่องมือการเรียนรู้ เครื่องมือบันทึกเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ และยังเป็นสาขาหนึ่งของวัฒนธรรมไทย ด้วยเหตุนี้ การเรียนการสอนภาษาไทยเพื่อการสื่อสารและการเรียนรู้ ให้รู้อย่างจริงจัง สื่อสารได้ถูกต้อง เกิดผลดี โดยสามารถใช้ทักษะการฟัง การอ่าน การดู เป็นเครื่องมือในการรับสาร และใช้ทักษะการพูด การเขียน เป็นเครื่องมือในการส่งสาร ในการรับและการส่งสารเพื่อการสื่อสารนั้น ต้องคำนึงการใช้ทักษะการคิดด้วยเสมอ เพราะภาษาเป็นสื่อทางความคิด ไม่ว่าจะเป็นการคิดแก้ปัญหาเฉพาะหน้า หรือคิดวางแผนต่างๆ อย่างลึกซึ้งเพียงใดก็ตาม การคิดย่อมมีอิทธิพลและเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ดีต่อกันในการสื่อสาร อีกทั้งยังก่อให้เกิดความรู้สึที่ดีต่อกันในหมู่คณะ ชุมชน สังคม และประเทศชาติอีกด้วย (ประดับ จันทร์สุขศรี, 2551, หน้า 1)

ในบรรดาทักษะต่างๆ ทางภาษาไทย การเขียนเป็นทักษะหนึ่งที่สำคัญมากในการสื่อสาร เพราะการเขียนเป็นหลักฐานที่คงทนถาวรยิ่งกว่าทักษะอื่นๆ ในการนำเสนอข้อมูลความรู้ ความคิด และประสบการณ์ต่างๆ ของผู้ส่งสารสู่ผู้รับสาร ถ้าผู้ส่งสารบกพร่องด้านความรู้ ความคิดในการเขียน การถ่ายทอดสื่อสารก็บกพร่อง ด้วยคุณค่าตามไปด้วย ดังนั้นผู้ส่งสารในการเขียนพึงตระหนักเสมอว่าผู้รับสารคือใคร รับสารแล้วจะเกิดผลอย่างไร (ประดับ จันทร์สุขศรี, 2551, หน้า 1) ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ วรณี โสมประยูร ได้กล่าวถึงการเขียนไว้ว่า การเขียนมีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตประจำวัน ช่วยสื่อความหมายถ่ายทอดความคิดความเข้าใจของตนเองออกมาเป็นตัวอักษร เพื่อสื่อความหมายของตนให้ผู้อื่นเข้าใจ (วรณี โสมประยูร, 2539, หน้า 146) การเขียนเป็นทักษะอย่างหนึ่งในทักษะทางภาษาทั้ง 4 ทักษะ ได้แก่ ทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ในชีวิตประจำวันของเราจะสังเกตได้ว่า ทักษะการเขียนเป็นทักษะที่เราใช้น้อยที่สุด ดังนั้นทักษะการเขียนจึงเป็นเรื่องค่อนข้างยากกว่าทักษะอื่นๆ เนื่องจากเราไม่ค่อยได้ฝึกฝนกันอย่างเต็มที่ ทำให้หลายคนเป็นแต่เพียง เขียนได้ ไม่ใช่เขียนเป็น การเขียนได้ต่างจากการเขียนเป็น คือการเขียนได้นั้น ผู้เขียนสามารถเขียนตัวอักษรหรือคำต่างๆ ได้โดยไม่คำนึงว่าผู้อ่านจะเข้าใจสิ่งที่ผู้เขียนเขียนหรือไม่ ส่วนการเขียนเป็นนั้น ผู้เขียนจะต้องคำนึงถึงผู้อ่านให้สามารถเข้าใจสิ่งที่ผู้เขียนเขียนได้ ซึ่งเป็นสิ่งที่ยากและต้องอาศัยองค์ประกอบหลายอย่าง ดังนั้นจึงมีผู้กล่าวว่า การเขียนเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ เป็นศาสตร์หมายความว่า เป็นความรู้ที่สามารถฝึกฝนได้ และเป็นศิลป์หมายความว่า เป็นเทคนิควิธีการของผู้เขียนแต่ละคนที่จะทำให้ผู้อ่านประทับใจในงานเขียนนั้น โดยสรุป การเขียนก็คือการสื่อความหมายอย่างหนึ่งไปยังผู้อ่าน โดยใช้ตัวอักษรเป็นเครื่องมือในการส่งสาร เพื่อให้ผู้อ่านได้ทราบความรู้ ความคิด และความรู้สึกของผู้เขียน (ไพฑูริย์ สินลารัตน์, 2538, หน้า 73-74)

สำหรับการสอนทักษะการเขียนในระดับมัธยมศึกษา นับว่าเป็นงานยากและสลับซับซ้อนยิ่งกว่าการอ่านและการพูด เพราะต้องอาศัยการฝึกฝนมากกว่าทักษะอื่น เนื่องจาก การเขียนเป็นการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ความต้องการ อารมณ์ ประสบการณ์ต่างๆ เพื่อสื่อสารให้ผู้อื่นได้เข้าใจตรงตามที่ต้องการ โดยใช้สัญลักษณ์หรือตัวอักษรเพื่อสื่อความหมาย จากความหมายของการเขียนจะเห็นได้ว่า กระบวนการทางความคิด และความสามารถในการใช้ภาษา เป็นสิ่งที่สัมพันธ์กันอย่างแยกไม่ได้ ดังที่ สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทรมพรรษ์ (2536, หน้า 26) ได้กล่าวถึงความสำคัญของภาษาไทยไว้ว่า ความสำคัญของภาษาไทยอีกประการหนึ่งคือ ช่วยให้ผู้ที่มีความสามารถทางภาษาสูง เมื่อเกิดความคิดริเริ่มใหม่ๆ ขึ้นแล้วสามารถใช้ภาษาไทยพูดหรือเขียนแสดงความคิดนั้นออกมาเป็นที่ประจักษ์ให้ผู้อื่นได้รับรู้จะเป็นที่ชื่นชมของบุคคลต่างๆ ไป ผู้ที่มีความสามารถสูง เมื่อใช้ภาษาไทยเป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้ความคิดได้ดี จะประสบผลสำเร็จ

ในชีวิตมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในสังคม เช่น นักพูด นักประพันธ์ นักหนังสือพิมพ์ นักการเมือง เป็นต้น (สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์พรชัย, 2523, หน้า 26)

การเขียนเชิงสร้างสรรค์ เป็นงานเขียนเชิงศิลปะที่ผู้เขียนต้องมีรากฐานทางความคิดก่อนนำไปสู่การเขียน จึงมีความจำเป็นต้องฝึกคิดหลากหลาย จึงจะสามารถถ่ายทอดความคิดเหล่านั้นออกมาในรูปงานเขียน ดังที่ วิภาฤติ วิภาวิน (2543, หน้า 2) กล่าวว่าครูควรสอนและฝึกให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดก่อน เมื่อเด็กมีความคิดแล้วจะสามารถถ่ายทอดออกมาเป็นการเขียนได้ เนื่องจากสิ่งสำคัญในการเขียนคือการคิด ด้วยเหตุนี้การพัฒนาการเขียนสร้างสรรค์ควรพัฒนาการคิดควบคู่ไปด้วย และความคิดนั้นคือความคิดสร้างสรรค์ดังที่ วิบูลย์ ลี้สุวรรณ ได้แสดงความคิดเห็นไว้ว่า “ถ้าเด็กได้รับการส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ตามแนวทางที่เหมาะสมกับโอกาสแล้วจะทำให้เด็กเป็นคนมีความเชื่อมั่นในตนเองและกล้าแสดงความคิด ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ต่อเด็กในอนาคต” (วิบูลย์ ลี้สุวรรณ, 2527, หน้า 129-130) ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ อารี รังสินันท์ ได้กล่าวถึงความคิดสร้างสรรค์ไว้ว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นจินตนาการที่สามารถนำไปสู่สิ่งประดิษฐ์คิดค้นพบสิ่งใหม่ๆ ทางเทคโนโลยี เป็นความคิดในลักษณะที่คนอื่นคาดคิดไม่ถึงหรือมองข้าม เป็นความคิดหลากหลายกว้างไกล เน้นทั้งปริมาณและคุณภาพ อาจเกิดจากความคิดผสมผสานเชื่อมโยงระหว่างความคิดใหม่ๆ กับประสบการณ์เดิมให้เกิดสิ่งใหม่ที่แก้ปัญหา และเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อตนเองและสังคม (อารี รังสินันท์, 2527, หน้า 61)

การเขียนเชิงสร้างสรรค์นอกจากจะคำนึงถึงเนื้อความตามวัตถุประสงค์แล้ว ครูภาษาไทยควรหาแนวทางส่งเสริมให้นักเรียนมีโอกาสคิดสร้างสรรค์ได้ตามควรแก่วัย โดยการให้เด็กได้ฝึกเขียนแบบสร้างสรรค์ (Creative Writing) เป็นการเขียนที่ผู้เขียนใช้จินตนาการหรือความคิดคำนึงของตนเขียนออกมาด้วยถ้อยคำที่สละสลวย ประทับใจทั้งผู้อ่านและผู้ฟัง และให้ความรู้สึกเพลิดเพลิน ประดับสติปัญญาไปด้วยในทางการเขียน แบบสร้างสรรค์นี้มีคุณธรรม 3 ประการ คือมีจินตนาการ สำนวนภาษาดี มีคุณค่าทางด้านจิตใจ (ฐะปะนีย์ นาครทรรพ, 2535, หน้า 6) ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ อัจฉรา ชิวพันธ์ (2535, หน้า 2) ที่กล่าวว่า เป็นการเขียนที่มีลักษณะของความคิดริเริ่ม โดยผู้เขียนจะต้องใช้จินตนาการและประสบการณ์ของตนมาเชื่อมโยงความคิดในการเขียน การเขียนประเภทนี้เป็นการเขียนที่ไม่ถูกบังคับให้เขียน ทำให้ผู้เขียนได้ระบายความรู้สึกนึกคิดออกมา การระบายความรู้สึกนี้ ทำให้ผู้เขียนได้คลายเครียด ครูควรหาโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดอย่างเสรี เพื่อเป็นการช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาการเขียนสร้างสรรค์ได้อย่างเหมาะสมกับระดับวุฒิภาวะของแต่ละคน ดังที่ ทัศนิการ์ พวงเกษม ได้กล่าวถึงปัจจัยสำหรับการสอนเขียนแบบสร้างสรรค์ไว้ว่า บรรยากาศและสภาพการณ์ เด็กจะสบายใจ รู้สึกอบอุ่นใจเป็นตัวของตัวเอง มีความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนและครู เด็กจะไม่กล้าแสดงออกหากถูกเพ่งเล็งจากเพื่อนๆ

หรือครูจนเกินไป ต้องเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็น โดยอิสระ ในด้านประสบการณ์ เด็กต้องมีความรู้ ความเข้าใจ จากประสบการณ์โดยตรงที่ได้รับ ครูสร้างความสนใจให้เด็กและมีอุปกรณ์อย่างพร้อมเพียงและความเอาใจใส่ของครู ความสนใจและเอาใจใส่ของครูจะช่วยให้เด็กประสบความสำเร็จในการเขียนอย่างสร้างสรรค์ ครูควรปลูกฝังความช่างสังเกต ความมหัศจรรย์และความสำคัญต่างๆ ในชีวิตประจำวันไว้ในตัวเองให้มากที่สุด จะได้สามารถมองเห็นอะไรได้แจ่มแจ้งมีชีวิตจิตใจ (กรรณิการ์ พวงเกษม, 2534, หน้า 2) ซึ่งกรมวิชาการได้กล่าวถึงการเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นการเขียนโดยใช้ความรู้ ประสบการณ์ และจินตนาการ ในการเขียนเรียงความ นิทาน เรื่องสั้นนวนิยาย และบทร้อยกรอง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ผู้เขียนจะต้องมีความคิดดี มีจินตนาการดี มีประมวลคำหลากหลายสามารถนำคำมาใช้ในการเขียน มีเทคนิคการเขียนและใช้สำนวน สละสลวย เนื่องจากผู้วิจัยรับผิดชอบการจัดการเรียนรู้ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดตัวชี้วัดชั้นปี ข้อที่ 2 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ไว้ว่า “เขียนเรียงความ” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 33) เพื่อความเหมาะสมและสอดคล้องกับตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางผู้วิจัยจึงพัฒนาความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน โดยประเมินผลจากการเขียนเรียงความ

การเขียนเรียงความ เป็นงานเขียนเชิงสร้างสรรค์ประเภทหนึ่ง que แสดงออกถึงความรู้ สึกนึกคิด ความเข้าใจและประสบการณ์ ตลอดจนความรู้ของผู้เขียนที่แสดงออกมา การเขียนเรียงความเป็นการเขียนที่มีรูปแบบ โดยนำเอาความรู้และประสบการณ์จากทักษะทางภาษา คือ การฟัง การพูด และการอ่านมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในด้านการเขียน ดังคำกล่าวที่คล้ายกันของประสิทธิ์ กาพย์กลอน (2532, หน้า 180) ที่ว่าการเขียนเรียงความต้องใช้ศิลปะการใช้ภาษา เพื่อบรรยายความรู้ สึกนึกคิด ความรู้ และประสบการณ์ออกมาเป็นภาษาที่น่าอ่าน นอกจากนี้ พันธุ์ทิพา หลาบเลิศบุญ (2536, หน้า 68) ยังกล่าวถึงเรียงความต่างออกไปจากผู้อื่นว่า เรียงความเป็นการเขียนเรื่องราวอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยมีการลำดับความอย่างมีระเบียบมีรูปแบบ และมีสารที่เป็นประโยชน์

ความสามารถของผู้เขียนเรียงความ ประการแรกจะต้องหมั่นสะสมความรู้ ความคิด และข้อมูลต่างๆ เพื่อนำมาใช้ในการเขียนเรียงความ การเตรียมเพื่อให้เกิดความรู้ ได้แก่ การฝึกตนเองให้เป็นนักอ่าน นักฟัง นักสังเกต นักจดจำ แล้วบันทึกข้อมูลต่างๆ ไว้ อย่ามองเพียงผิวเผิน พร้อมทั้งหัดตั้งคำถาม ทำไม เหตุไร อย่างไร เสมอ ต้องมีวิจารณญาณ ใคร่ครวญหาเหตุผลว่า สิ่งใดเหมาะสม สิ่งใดบกพร่องเพราะเหตุใด อะไรผิดถูก อะไรควรเชื่อ ไม่ควรเชื่อ เชื่อได้เพียงใด ถ้าได้ฝึกความคิดอยู่เสมอๆ ปัญญาย่อมเกิดตามมา ทำให้ผู้นั้นมีข้อมูลต่างๆ สำหรับเขียนได้อย่างพอเพียง (ประดับ จันทร์สุขศรี, 2551, หน้า 29) นอกจากนี้ White (1980, p.16) ยังกล่าวว่า ความสามารถในการเขียนไม่ได้หมายความว่าเพียงแต่การสร้างประโยคได้ถูกต้องเพียงอย่างเดียว แต่รวมถึง

ความสามารถในการเขียนประโยคสื่อความออกมาได้ชัดเจน ไม่คลุมเครือ ตรงกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการจะเขียน ทั้งนี้ต้องคำนึงลีลาเฉพาะตัวของผู้เขียน (style) และเอกภาพของเรื่อง (unity) ด้วยเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับ รสริน วรธนะภัก (2530, หน้า 15) คือ ผู้ที่มีความสามารถในการเขียนควรมีความรู้ความสามารถสองด้าน คือ หนึ่ง ความรู้ด้านเนื้อหาทางภาษาในการที่จะเขียนประโยคได้อย่างถูกต้องตามไวยากรณ์ และสอง ความสามารถในการเขียนประโยคสื่อสารออกมาได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และตรงกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการจะเขียน

จากรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐาน (O-net) พบว่า ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2557 ภาพรวมวิชาภาษาไทยอยู่ในระดับต่ำ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 35.20) และเมื่อพิจารณารายด้านสาระการเขียน พบว่า ก็อยู่ในระดับต่ำด้วย (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 34.77) และเมื่อพิจารณาในระดับโรงเรียน ตัวอย่างเช่น โรงเรียนสุวรรณารามวิทยาคม (ซึ่งเป็นสถานที่สำหรับการทดลองของงานวิจัยครั้งนี้) พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้คะแนนสาระการเขียนอยู่ในระดับต่ำ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 34.12) เช่นกัน จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน

แสดงให้เห็นว่า นักเรียนยังขาดทักษะด้านการเขียน โดยเฉพาะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ จึงทำให้เขียนเนื้อหาได้น้อย ไม่ครอบคลุมเนื้อหา มีใจความวกวน เขียนสื่อความหมายไม่เป็นหรือเขียนเพื่อสื่อความให้ตรงกับความต้องการของตนเองไม่ได้ และในบางครั้งเขียนเรื่องไม่ตรงกับหัวข้อที่กำหนด ดังนั้นจึงควรคิดค้นวิธีการที่จะส่งเสริมพัฒนาการทางด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์

สาเหตุสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อ การเขียนเชิงสร้างสรรค์ คือ การคิด เพราะกระบวนการคิดเป็นจุดเริ่มต้นของการเขียน เนื่องจากการเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นงานเขียนเชิงศิลปะที่ผู้เขียนต้องมีรากฐานทางความคิดก่อนนำไปสู่การเขียน จึงมีความจำเป็นต้องฝึกคิดหลากหลาย จึงจะสามารถถ่ายทอดความคิดเหล่านั้นออกมาในรูปแบบงานเขียนได้ดี (วิภาฤติ วิภาวิน, 2543, หน้า 84) ดังนั้นถ้าจะพัฒนาทักษะการเขียน จึงควรพัฒนาความสามารถในการคิด

แต่ผลคะแนนในการคิดจากการทดสอบข้างต้นค่อนข้างต่ำเช่นกัน คือ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับต่ำกว่าร้อยละ 50 ซึ่งได้แก่ การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ มีวิจารณญาณ และการคิดสร้างสรรค์ (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11, 2554, หน้า 11) ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเห็นสมควรหาเทคนิคการคิดเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์

เทคนิคที่ช่วยให้เกิดทักษะการคิดมีหลายเทคนิค โดยมีเทคนิคที่น่าสนใจ ได้แก่ เทคนิคดอกบัวบาน การเชื่อมโยงความคิด และแผนภูมิโยงมุกกล่าวคือ

เทคนิคดอกบัวบาน จะสามารถกระจายความคิดสำคัญไปสู่ความคิดใหม่ๆ ได้มากมายหลายเรื่อง จากหนึ่งความคิดหลักเมื่อกระจายความคิดแล้วจะเพิ่มเป็นแปดความคิดหลักและเพิ่มเช่นนี้ไปเรื่อยๆ ทำให้เกิดความคิดกว้างขวางยิ่งขึ้น เป็นแนวทางในการสร้างความคิดเกี่ยวกับทักษะ

การเขียนได้อย่างไม่มีข้อจำกัด เทคนิคการเชื่อมโยงความคิด เป็นการนำความคิดต่างๆ มาเกี่ยวเนื่องกันประสานกัน หรือจากความคิดหนึ่งไปสู่อีกความคิดหนึ่ง และความคิดอื่นๆ ที่เกี่ยวเนื่องกันให้กลายเป็นความคิดที่สอดคล้องกัน และเทคนิคแผนภูมิโยงแขนง เป็นการเรียบเรียงความคิดความเข้าใจที่ได้จากข้อความที่อ่าน ที่ฟัง ที่ดู หรือที่พบเห็น โดยนำสาระสำคัญแต่ละประเด็นมาลงในแผนภูมิ หรือแผนภาพที่สร้างขึ้นเองอย่างง่ายๆ เพื่อให้อ่านเข้าใจง่าย นำไปใช้ได้อย่างรวดเร็ว (ประดับ จันทร์สุขศรี, 2551, หน้า 173-174, หน้า 196-199) โดย จุติมา นาควรรณ พบว่าความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคระดมสมอง และผังความคิดสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติ (จุติมา นาควรรณ, 2544, บทคัดย่อ)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นควรที่ทำการทดลองใช้เทคนิค 3 วิธีการนี้ว่าจะพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนได้หรือไม่ และเทคนิคใดสามารถพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้ดีที่สุดเพื่อเป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนเพื่อจัดการเรียนรู้การเขียนเชิงสร้างสรรค์ต่อไป

คำถามวิจัย

1. ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสุวรรณารามวิทยาคม ที่ใช้เทคนิคดอกบัวบาน การเชื่อมโยงความคิด และแผนภูมิโยงแขนง หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนหรือไม่
2. ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสุวรรณารามวิทยาคม ที่ใช้เทคนิคดอกบัวบาน การเชื่อมโยงความคิด และแผนภูมิโยงแขนงต่างกันหรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสุวรรณารามวิทยาคมก่อนและหลังใช้เทคนิคดอกบัวบาน การเชื่อมโยงความคิด และแผนภูมิโยงแขนง
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสุวรรณารามวิทยาคมที่ใช้เทคนิคดอกบัวบาน การเชื่อมโยงความคิด และแผนภูมิโยงแขนง

สมมุติฐานของการวิจัย

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสุวรรณารามวิทยาคม ที่ใช้เทคนิคคอกบัวบาน การเชื่อมโยงความคิด และแผนภูมิใยแมงมุม มีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียน

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสุวรรณารามวิทยาคม ที่ใช้เทคนิคคอกบัวบาน การเชื่อมโยงความคิด และแผนภูมิใยแมงมุม มีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสุวรรณารามวิทยาคม ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ถนนจรัญสนิทวงศ์ แขวงศิริราช เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 6 ห้อง จำนวนนักเรียนทั้งหมด 190 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสุวรรณารามวิทยาคม ปีการศึกษา 2558 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ถนนจรัญสนิทวงศ์ แขวงศิริราช เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 3 ห้อง จำนวนนักเรียนทั้งหมด 72 คน โดยกำหนดให้ห้องที่ 1, 2 และ 4 เป็นกลุ่มทดลอง ได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม (simple random sampling) จากห้องเรียนทั้งหมด 6 ห้อง โดยการจับสลาก

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ คือ เทคนิคการเขียนเชิงสร้างสรรค์ มี 3 วิธี คือ เทคนิคคอกบัวบาน การเชื่อมโยงความคิด และแผนภูมิใยแมงมุม

2.2 ตัวแปรตาม คือ ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์

3. เนื้อหาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ผู้วิจัยใช้เนื้อหาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สาระที่ 2 การเขียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ตามหลักสูตรแกนกลาง พุทธศักราช 2551

3.1 สาระที่ 2 การเขียน

มาตรฐานการเรียนรู้ ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ เขียนย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่างๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 มาตรฐานการเรียนรู้ ช่วงชั้นที่ 4 (ม.4 – 6)

3.2.1 เขียนข้อความโดยใช้ถ้อยคำได้ถูกต้องตามระดับภาษามีข้อมูล และสาระสำคัญชัดเจน

3.2.2 มีมารยาทในการเขียน และมีนิสัยรักการเขียน

3.3 สาระการเรียนรู้

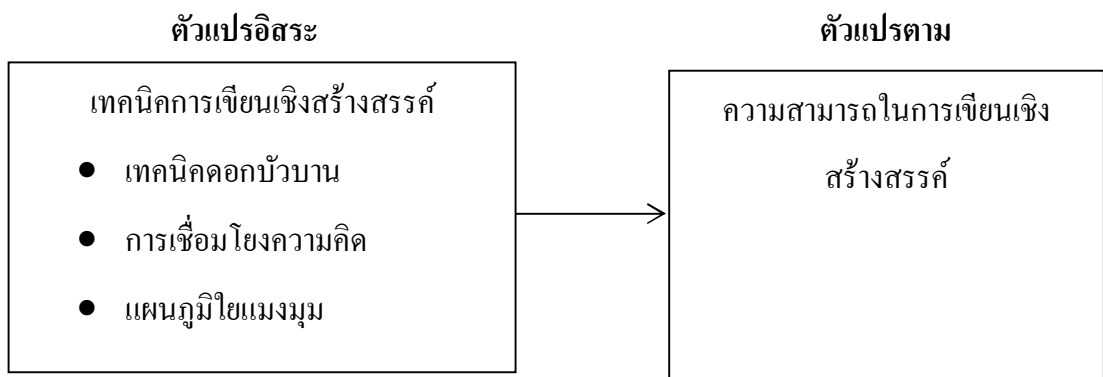
3.3.1 การเขียนเรียงความจากหัวข้อที่กำหนดให้

4. ระยะเวลาในการวิจัย

ทำการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 15 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง รวมเวลาที่ใช้ในการทดลอง 15 ชั่วโมง (1 เทคนิค : 5 ชั่วโมง) ไม่รวมการทดลองก่อนเรียน-หลังเรียน และปฐมนิเทศ 3 ชั่วโมง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้เทคนิคคอกบับาน การเชื่อมโยงความคิด และแผนภูมิไขแมงมุม เพื่อเสริมสร้างความสามารถของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

เทคนิคดอกบัวบาน (Lotus Blossom Technique) หมายถึง วิธีการคิดโดยเริ่มต้นจากศูนย์กลางของเรื่อง กระจายออกไปยังจุดอื่นๆ รอบๆ โดยใช้วงกลมกว้าง (กลีบดอกบัว) กำหนดแนวคิดหลักนำไปสู่ความคิดหลายๆ ความคิด และในที่สุดความคิดเหล่านั้นก็จะกลายเป็นแนวคิดหลักตามลำดับ ทำให้ได้ความคิดใหม่เพิ่มขึ้น แพร่กระจายกว้างไปเรื่อยๆ

การเชื่อมโยงความคิด (Association of Idea) หมายถึง การคิดแบบเกี่ยวเนื่อง สืบเนื่องต่อกัน คือการนำความคิดต่างๆ มาเกี่ยวเนื่องกันประสานกัน หรือจากความคิดหนึ่งไปสู่อีกความคิดหนึ่ง และความคิดอื่นๆ ที่เกี่ยวเนื่องกันให้กลายเป็นความคิดที่สอดคล้องกัน

แผนภูมิใยแมงมุม (Spider Map) หมายถึง การเรียบเรียงความคิดความเข้าใจที่ได้จากข้อความที่อ่าน ที่ฟัง ที่ดู หรือที่พบเห็น โดยนำสาระสำคัญแต่ละประเด็นมาลงในแผนภูมิ หรือแผนภาพที่สร้างขึ้นเองอย่างง่ายๆ ช่วยให้เกิดการพิจารณาองค์ประกอบต่างๆ ของเรื่องได้ครบถ้วน และจัดระบบ จัดลำดับความต่อเนื่องได้เป็นอย่างดี

ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการเขียนเรียบเรียงความรู้ ประสบการณ์ ตลอดจนความรู้สึกนึกคิด และจินตนาการในการสร้างสรรค์คำแปลกใหม่ สำนวนภาษาดี น่าสนใจ เป็นตัวของตัวเองโดยไม่ลอกเลียนแบบใคร และมีคุณค่าในทางสร้างสรรค์

นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสุวรรณารามวิทยาคมที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้แนวทางในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์อย่างมีวิจารณญาณ และสามารถนำกระบวนการคิดไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้
2. ครูสามารถนำการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ใช้เทคนิคดอกบัวบาน การเชื่อมโยงความคิด และแผนภูมิใยแมงมุม ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น เพื่อพัฒนาความคิดเชิงสร้างสรรค์ได้

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี